

”Norge i krig” skildrer de 5 dramatiske årene som fulgte.

For mange er dette et selvopplevd avsnitt av vår historie, og begivenhetene – både de store, offisielle og de små, private – lever videre i den enkeltes erindring.

For andre er det historie – og da ofte en ufullstendig historie. «Norge i krig» er den første fullstendige beretningen om Norge og nordmenn under den tyske okkupasjonen fra 1940 til 1945.

Fiendens verkket om Norge der den 2. verdenskrig

I det ødelagte Steinkjer. Fra en tid da melken ble hentet med spann i melkebutikken. Og fra en tid under okkupasjonen da lastebilene ennå ikke hadde store gassgeneratorer og gikk på ved. De ble snart påmantert. - Nystrom.

Kapitulasjonen 10. juni

Det har vært to syn på den norske kapitulasjonen av 10. juni 1940. Det ene synet går ut på at det bare var stridskreftene i Nord-Norge som hadde våpnene. Norge som stat var stadig krigførende, og den norske krigsmakten fortsatte sine operasjoner fra Storbritannia under Regjeringens ledelse. Ifølge det andre synet av kapitulasjonen total. Det var den samlede norske krigsmakt som hadde våpnene, og Norge som stat var ikke lenger krigførende. Nordmenn som fortsatte krigen i utlandet, førte den ikke på vegne av noen norsk stat.

Som så ofte er det synet på rettsoppgjøret etter krigen som påvirker de stridende oppfatningene. Dersom Norge ikke var i krig etter 10. juni, fantry det heller ingen «fiende». Men bistand til fienden var nettopp det som så mange ble dømt for under rettsoppgjøret. Det juridiske grunnlaget for en stor del av oppgjør faller bort dersom Norge ikke var i krig etter 10. juni. Det er derfor først og fremst nordmenn som er blitt rammet av rettsoppgjøret, som har hevdet at kapitulasjonen var total. På faghistorisk og juridisk hold har det vært liten støtte for dette synet.

De som hevder at kapitulasjonen var total, har særlig festet seg ved at den tyske teksten til kapitulasjonsavtalen inneholder en setning om at «de samlede (germanen) norske stridskrefter nedlegger våpnene». De som mener at kapitulasjonen var lokal, peker på at dette bare refererer til 6. divisjon som er nevnt i den foregående setningen i avtaleteksten. De poengterer også at kapitulasjonsavtalen var en rent militær avtale som trengtes for å ordne forholdene i Nord-Norge. Regjeringen som har det endelige ansvaret for krig og fred, inngikk ingen avtale om fred. Norge var derfor fortsatt i krig.

Selv om dette holder juridisk, har saken likevel en komplisert politisk side. Under riksfredsforhandlingene sommeren 1940 desaverte norske politikere Regjeringens kriglinje. Imidlertid kom det aldri til noe stortingsvedtak som uttrykte politikernes syn. Det formelle og konstitusjonelle grunnlaget for Regjeringen og dens krigføring ble derfor ikke røkket. Men det politiske grunnlaget var unektelig svakt i begynnelsen.

Avgjørelsen tas

6. juni traff Regjeringen den avgjørelsen som den i de foregående dagene var blitt stadig mer klar over at den måtte treffe. Den ville reise til Storbritannia og fortsette som krigførende der. Regjeringen formaliserte avgjørelsen i et statsråd som ble holdt 7. juni klokken 14. Vedtaket var enstemmig som avgjørelsene 9., 10. og 11. april. Samme kveld forlot Kongen og Regjeringen landet med den britiske krysseren «Devonshire».

Da Regjeringen reiste, beordret den med seg general Fleischer. Han ble sjef for hæren i Storbritannia. Ruge selv insisterte på å bli igjen og gå i krigsfangenskap. De av marinens fartøyer som var i brukbar stand, og alle flt som kunne dra så langt, fikk ordre om å

